

machtigen, aan Banda bevolen om voor rsd 10.000,- koperen duiten te kopen en te Ternate ook zoveel als is te verkrijgen. Deze moeten naar Semarang gezonden worden. Bovendien is 50.000 pond gewone witte benzoë verzonden. Wegens de grote voorraad te Batavia [fol. 2053] is bevolen deze zo hoog mogelijk, of desnoods tegen de inkoopsprijs om te zetten. Deze gom is op Sumatra's Westkust tegen textiel verworven, waarop reeds de voorgeschreven winst werd behaald. Er zijn overigens enige artikelen voor verkoop gezonden en diverse huishoudelijke goederen samen t.w.v. f 210.358, of met aanrekeningen tot f 17.314, voor afbetaalde wissels f 242.185 en de genoemde verzonden contanten in totaal voor f 814.273²². Er is voor f 659.127 te Batavia ontvangen, waaronder f 8580 in aanrekening. Volgt De Jonge, Opkomst XI, p. 18 r. 22-33. Bovendien zijn ontvangen 8 pantjalangs, [fol. 2054] 2 sloepen, 2 tandjungpuras, 7 sampans, 4 boten, 5 schouwen, 3 schuiten en 7 Dordse schouwities, met een hoeveelheid divers houtwerk. Het was te verwachten dat met het ontvangen oud payment en dat uit het vorige jaar samen t.w.v. 130.590¹/₂ reaal, Java's Oostkust daarvan geheel gezuiverd zou zijn, maar het bestuur meldde in een brief van 23 juni 1764 dat er zowel tegen zijn verwachting, als ook zeer nadelig nog veel in omloop was. Het bestuur verzocht dit tegen een lagere prijs te mogen opkopen, zodat de Compagnie er nog iets op zou winnen. In de brief van 5 juli is dat toegestaan en de reaal zwaarte is op 30 in plaats van 40 stuivers vastgesteld. [fol. 2055] Men hoopt dat de inwisseling nu slaagt. Er is te eerder tot vermindering overgegaan, omdat op de ontvangen partijen die naar Bengalen zijn gezonden, bij smelten en essayeren ruim 3³/₈ en nauwelijks 3⁴/₇ % is verloren. In de Bataviase negotieboeken is dit op eerdere winst en verlies afgeschreven, daar vroeger 22 % winst op payment werd bijgeschreven. In de staatrekening over 1762/63 bedroegen de uitgaven f 361.400, of gelukkig f 26.872 minder dan de memorie van bezuiniging voorschrijft, en f 25.223,- minder dan in het voorafgaande boekjaar. Maar de inkomsten bedroegen maar f 373.599, of f 26.400 minder dan in genoemde memorie, waarover aansporende vermaningen niet zijn gespaard. Wel waren in vergelijk met 1761/62 de inkomsten f 6300,- hoger. Met meerdere inkomsten, maar ook meerdere lasten is in 1762/63 het resultaat met [fol. 2056] f 12.198 verbeterd. De goede verwachtingen in de generale missive van december 1763 zijn uitgekomen, want bij veiling in plaats van de verpachting drie jaar tevoren, brachten de tol- len rsd 2585, of f 6204,- meer per jaar op. Ze brachten f 280.590,- op. De gouverneur en de mindere dienaren hebben afgezien van 5 % op de zeetollen. Voor de gouverneur was dit een douceur, voor de dienaren een middel van bestaan dat hun bij het algemene reglement was toegekend. Zo komt het aandeel van 30 % voor de gouverneur nog ten goede aan de tolrekening. In de brief van 28 februari 1764 is de gouverneur voor deze afstand geprezen. Hoezeer vermindering van de uitgaven ook wordt nagestreefd, [fol. 2057] het noodzakelijke timmerwerk en reparatie wordt niet uit het oog verloren. In de brief van 12 mei 1764 is toegestaan om het huis van de gezaghebber te Surabaja voor rsd 4000 te herstellen, als de huidige, zoals hij heeft aangeboden, en ook zijn opvolgers maar 10 % per jaar als huur, of rsd 400 betalen. De compagnie zal dan de onderhoudskosten dragen. Een bedrag van f 13.939 voor herstel van het gouvernement en f 816,- voor herstel van een stenen pakhuis te Pekalongan is goedgekeurd. Zoals uitvoerig in de brief van 21 december 1764 naar Semarang vermeld, zijn de maatregelen die de gouverneur op zijn inspectie in juli en augustus voor de noodzakelijke verbetering van de vestingwerken etc. te Pekalongan en het nabijgelegen Tegal heeft genomen, goedgekeurd. Op tekort in hoeveelheid of kwaliteit is men als gebruikelijk niet minder oplettend geweest. [fol. 2058] Wie daaraan schuldig waren, zijn daarvoor belast, zoals de residenten van Japara en Pekalongan voor verzonden onbruikbaar houtwerk en de resident te Tegal voor balken van mindere dikte dan in de facturen. Men wil dan niet gewagen van de ernstige verwijten die op dit punt gemaakt moesten worden. Hoewel de gezagvoerders van schepen in de cognossement factuur moeten tekenen voor kwaliteit en

22 Dit bedrag is onduidelijk.